

TERVEHDYS JA TAUSTAPUHE 26.11.2015 VAPAUSSODAN JA ITSENÄISYYDEN ETELÄ-POHJANMAAN PERINNEYHDISTYS RY:N 25 -VUOTISJUHLASSA

Kunnioitetut sotiemme veteraanit!

Arvoisa Vapaussodan Perinneyhdistyksen puheenjohtaja, Herra kenraali !

Hyvät kutsuvieraat!

Arvoisat kunniajäsenemme!

Hyvä juhlaväki!

Kun tämä yhdistyksemme 1990 perustettiin, emme vielä tieneet, mitä seuraava vuosi toisi tullessaan. Itäinen naapurimaamme, entisaikojen perusvihollisemme hajosi pirstaleiksi. Samalla hajosi se ajattelumalli, jota Suomelle tarjottiin 1917 - 1918 ja jonka suomalaisten enemmistö torjui taistellen vapaussodassa. Historian 70 vuotta 1991 osoittivat sen, että suomalaiset olivat valinneet oikein - vapaustaistelun bolshevikien valtaan vajoamisen sijasta!

Oikeassa olemisensa saman sukupolven ihmiset joutuivat vielä lunastamaan talvisodassa ja varmistamaan jatkosodan ratkaisutaisteluissa. Talvisodassa syntynyt yksimielisyys vapauden puolesta taistelemisesta säröili jatkosotamme ankarassa koettelemuksessa. Niitä säröjä ruokkien uudet vallanpitäjät, osa entisiä maanpettureita kaikin keinoin ryhtyivät murtamaan itsenäisyystaistelumme eettistä ja valtio-opillista perustaa – siinä onnistuen. Sen ovat saaneet kokea vapaussodan perinteen vaalijat vuodesta 1944 alkaen.

Vapaussodan tämän päivän perinnetyön taustahistoriaa

Hyvät kuulijat! Haluan johdatella ajatuksenne vielä ennen kuin tarkastelen nykymallin mukaisen toiminnan kehitystä, aikaan ennen sotia 1939- 1945. Olen sitä mieltä, että meidän täytyy tietää juuristamme hieman enemmän kuin viimeiset 25 vuotta.

Seuraavat lausumat osuvat erinomaisella tavalla Suomen tuleviin kohtaloihin. Santeri Alkio, rauhan mies sanoi 1918 vapun tienoilla näin: ”.....Tulin tänään sille päälle, että hain kiväärin osoittaakseni arvoa vapaustaistelun taistelijoille.... Se voi olla, että minunkin ikäiseni on käytävä rintamalle ennen kuin Suomi on vapaa.”

Ja sitten toinen lausuma: Lapuan päivillä 14.7.1919 lausui Mannerheim näin” Kaikki ei ole vielä keitetty ja voitto varma, sillä koittavat ajat ovat ehkä vaikeammat kuin ne, joina rinnakkain taistelimme ja voitimme. Ne tulevat vaatimaan maamme kaikkien hyvien voimien yhteistä ponnistusta.”

Käydyn taistelun merkitystä ja sen uhrien kunnioituksen tärkeyttä kuvaa seuraava lainaus kansanedustaja Aleksanteri Koivistolta, joka sanoi Kuortaneen sankaripatsaan paljastuspuheessa

muun muassa näin: ..” Tämäkin kumpu, jonka alla lepää 27 kotikuntamme parhainta poikaa on todistuksena vapautemme kalliista hinnasta..... He ovat jättäneet meille perinnön, jonka hoitaminen ja vaaliminen olkoon jokaisen suomalaisen pyhin velvollisuus.” Sieltä kumpuaa myös meidän tämän päivän perinteen vaalijoiden perimmäinen tarkoitus.

Vahvat olivat siis pohjalaisten tunteet heti vapaustaistelun jälkeen. Saavutettuun voittoon sisältyy kuitenkin ajatus, jos kaikki alkaakin uudestaan. Täytyy olla valmiina! Vapaussotaa muistettiin hartaasti sen alkamisen ja päättymisen vuosipäivinä. Sen lisäksi samaan juhlakategoriaan sisältyivät Mannerheimin syntymä – ja muistopäivät Vapaussodan Rintamamiesliitto- nimisenä järjestettiin Vapaussodan 15- ja 20 -vuotisjuhlat vuosina 1933 ja 1938 sekä veljestilaisuuksia. Pystytettiin myös Vapaussodan muistomerkkejä, Vaasassa Suomen Vapaudenpatsas ja hoidettiin rintamamiesten sosiaalisia asioita ja perustettiin hoitokoti Kyyhkylä Mikkeliin. Puutetta kärsineitä rintamamiehiä avustettiin lahjoitusvaroin. Vapaussoturien oma yhdistys Vapaussodan Rintamamiesten Liitto perustettiin 1929 ja samoin naiset perustivat oman liiton - Rintamiesten naisliiton. Molemmat liitot lakkautettiin syksyllä 1944 ensimmäisten lakkautettavien yhdistysten joukosta. Vapaussodan Invalidien liitto, joka oli perustettu jo 1924, sai jatkaa toimintaansa kuten Jääkäriliittokin.

Perinteen vaaliminen ei päättynyt lakkautustoimenpiteisiin. Vapaussoturien Huoltosäätiö perustettiin tammisunnuntain juhlan yhteydessä Tampereella 1954. Jo tätä ennen iso joukko vapaussotureita kokoontui salaisesti muun muassa 1949. Virallisen luvan toiminnalleen säätiö sai 7. huhtikuuta 1954. Senkin jälkeen säätiön oli tarkoin valittava askeleensa.

Aseveljien huoltotyöstä perinneaikaan ja perinnetyöhön

Kun Vapaussoturien Huoltosäätiö organisoivat tehtävänsä 1950-luvulla, Suomi jaettiin alueellisiin avustustoimikuntiin. Kullekin avustustoimikunnalle asetettiin omat keräystavoitteet ja annettiin tehtäväksi vastata oman alueensa vapaussotureista. Etelä-Pohjanmaan avustustoimikunta perustettiin 5.9.1954. Puheenjohtajana toimi varatuomari Ilmari Talvitie.

Eteläpohjalaiset olivat olleet koko ajan aktiivisesti mukana vapaussoturien yhteistoiminnassa. Suurin maakunnallinen vapaussodan päättymisen juhla vietettiin Seinäjoella 1958. Juhlassa oli mukana 1700 vapaussoturia ja talvi- sekä jatkosodan veteraania. Vielä 60 vuotta sitten kaikkien kolmen vapauden ja itsenäisyyden puolesta käydyn sodan veteraania voivat juhlia yhdessä. Näinä aikoina tälle yhteenkuuluvuudelle halutaan asettaa raja-aitoja, kun tulevaisuuden perinnetyön ja siihen ehdottomasti kuuluvalla yhteistyöllä niitä pystytetään. Vuosien 1939- 1945 sotien veteraanien perinnetyö aiotaan pitää erillään vapaussodan perinnetyöstä. Täytyy vain luottaa siihen, että tulevaisuuden haasteita oikealla tavalla ymmärtävät tulevat murtamaan nämä keinotekoiset aidat.

Tässä kohdin on hyvä tuoda kuitenkin välihuomautuksena esille se, että talvisodan jälkeen vapaussoturien yritys saada talvisodan veteraanit yhdistyksen jäseniksi epäonnistui poliittisen vasemmiston vastustukseen. Rinnalle perustettiin Suomen Aseveljien Liitto. Välihuomautus ja

jatkosodan aikana näiden yhdistysten välit eivät olleet kovin auvoiset. ”Sama kaiku tuntuu olevan askelten nytkin 2015!” Molemmilla liitoilla oli kohtalona sodan jälkeen lakkautus.

Vuonna 1961 avustustoimikuntien nimi muutettiin piireiksi. Etelä-Pohjanmaan laaja alue jaettiin eteläiseen, pohjoiseen ja ruotsinkieliseen piiriin kunnes vuonna 1983 palattiin jälleen yhteen Etelä-Pohjanmaan piiriin. Jäsenkunnan harvenemisen ja toiminnan painopisteiden sitä kautta muututtua, koettiin tarpeelliseksi organisoitua valtakunnallisesti taas uudelleen. Vapaussodan ja Itsenäisyyden Etelä-Pohjanmaan Perinneyhdistys ry perustettiin 4.6.1990 tekemään Vapaussodan perinne- ja huoltotyötä Etelä-Pohjanmaalla.

Vapaussodan ja Itsenäisyyden Etelä-Pohjanmaan Perinneyhdistys ry perinnetyön jatkajaksi

Yhdistyksen perustamisasiakirjan allekirjoittivat VHS:n Etelä-Pohjanmaan piirin pj. Paavo Koivuvaara Seinäjoelta, vpj. Reino Pernaa Kauhavalta, rahastonhoitaja Erkki Anttila Seinäjoelta ja sihteeri Paavo Koskenranta Seinäjoelta. Merkittävä asia oli, että VHS:n Etelä-Pohjanmaan piirin rahavarat siirtyivät perustetun uuden yhdistyksen haltuun. Näin sen taloudellinen asema oli perustamisvaiheessa turvattu. 1980- luvun lopussa alkanut VHS:n organisaatiomuutos otettiin Etelä-Pohjanmaalla vastaan avoimin mielin ja valtakunnan tasolla tehty yhteistyösopimus koettiin kohtuulliseksi ja toiminnan turvaavaksi.

Vapaussodan Perinneliitto ry perustettiin 30.1.1993. Lokakuussa 1993 Perinneliitto ja VHS laativat yhteistoimintasopimuksen, joka päivitettiin vuonna 2011. Johtavana asiana sopimuksessa on, että Perinneliitto yhdessä jäsenyhdistystensä kanssa hoitaa Vapaussodan perinteen vaalimisen ja VHS tukee perinnetyötä taloudellisesti, säätiön sääntöjen mukaan.

Yhdistystämme oli perustamassa 4.6.1990 24 henkilöä, joista vain yksi oli nainen Anja Jouppila Seinäjoelta ja hän on elossa edelleen. Perustaja jäseniä on edelleen elossa kuusi(6), joista kaksi on kutsuttu jo aikaisemmin kunniajäseniksemme ja loput neljä (4) tänään, 25 v yhdistyksemme perustamisen jälkeen. Kunniapuheenjohtajamme eversti Antero Maunula poistui keskuudestamme syksyllä 2014. Yhdistyksemme lippu on vihitty Lapualla 16.3.1994. Lipun vihki rovasti Kauko Kangas.

Vapaussodan ja Itsenäisyyden E-P:n perinneyhdistystä on johtanut neljä henkilöä Paavo Koivuvaara, Reino Pernaa, Antero Maunula ja allekirjoittanut. Aikaisemmat puheenjohtajat ovat kaikki jo poissa. Antero Maunulan puheenjohtajakautena laskettiin hyvä pohja vapaussodan nykyiselle perinnetyölle Etelä-Pohjanmaalla. Silloin löydettiin oikeat ja hyväksi koetut perustapahtumat, joiden avulla koko maakunnan väelle saatiin sanomaa levitetyksi. Eri kunnissa ja

kaupungeissa on vietetty avainasemassa olevaa jokavuotista Tammissunnuntain muistojuhlaa noin 10 vuoden välein. Aina, niin olen kokenut viiden (5) vuoden aikana, meidät otetaan mielihyvin vastaan maakunnassa. Viiden vuoden välein on ollut tavallista mittavampi Tammissunnuntain muistojuhla ja tasakymmenet sitäkin vaikuttavampia. Vuonna 2008 Seinäjoella Tammissunnuntain 90 -vuotismuistojuhlissa kahden päivän ajan tapahtumiin osallistui lähes 2000 henkilöä.

Yhdistyksemme jäsenkunta on kasvanut tällä vuosikymmenellä 50 % noin neljästä sadasta kuuteen sataan. Kuluvana vuonna emme ole yltäneet 600 jäseneseen, joten siitä tulee yksi haaste lisää saavutettavaksi 2018 mennessä. Toimintaohjelmamme on rakentunut muutaman perusasian varaan: tammissunnuntain muistojuhlaan, Vapaussodan Perinneliiton kesäpäiviin, vuosittaiseen historianmatkaamme, kevään ja syksyn seminaareihin. Nämä täydentyvät sitten vapaus- ja itsenäisyystaisteluidemme vakiintuneilla muistopäivillä. Pyrimme tekemään yhä enemmän yhteistyötä meitä lähellä olevien muiden yhdistysten ja toimijoiden kanssa.

Kautta aikojen suurin haaste meitä odottaa, kun 100 v tulee kuluneeksi vapaussodan alusta ja kulusta. Siihen liittyy monivaiheinen ja sisältöinen tapahtumien taustojen avaaminen ja kuvaaminen, historian kirjoituksia ja draamadokumenttia. Nämä viimeksi mainitut odottavat vielä virallista julkistamista, koska perustyötä on vielä paljon tehtävänä. Yhdistyksemme johdolla on kattava ajatus siitä, miten kansalaisille tarjotaan mahdollisuuksia perehtyä kansakunnan itsenäisyyden syntyyn ja siihen liittyviin kipukohtiin.

Vapaussota aiheuttaa sisällissodan puolestapuhujille syndrooman

Hyvät kuulijat! Vapaussodan perinteen vaalijat eivät taivu perinteensä vaalimisessa sisällissota -mantran ohjailtavaksi! Olemme aivan varmasti ”kivi sisällissodan mantran kengissä!” Mutta me olemme sitä tyylikkäästi. Toteamme vain, miten valitettavaa on se, että epätodellisin mielikuvin, painostaen ja kiihottaen kyettiin johtamaan harhaan paljon hyviä kansalaisia vuosina 1917- 1918. Heidän kärsimyksensä ei ollut laillisen hallituksen syytä vaan vastuun siitäkin kantavat vallankumouksen airuet ja agitaattorit. Ja yhtä valitettavaa on se, että tätä ei voida rehellisesti ja avoimesti tunnustaa.

Me muistamme akateemikko Paavo Ravilan sanat Vapaussodan 40 -vuotisjuhlassa 1958 Helsingin messuhallissa, jossa oli 3000 vapaussoturia paikalla: ”...mihin kaikkeen vallankumouksen ja luokkavihan huumaama työväestömme lopullisen itsenäisyytemme päivinä syllistyikään, sen kaiken se on jäännöksettä pystynyt sovittamaan talvisodan koettelemuksissa. Älköön tässä maassa vietettävä vuoden 1918 vapaussodan muistojuhlia pitämättä samalla näitä seikkoja visusti mielessä.

Eversti Jorma Jokisalo, hallituksen puheenjohtaja